

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitvlvm XVI. Cùm secundùm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Etio sub conditione, seu potius modo, ut electus prius beneficium dimittat; an verò secundum non sit notabiliter melius, tunc Clerici electores censeri possunt, quantum in ipsis est, recedere velle à statuto suo, atque remittere residendi obligationem, vel si communi iure residentia postulatur, contenti esse, ut dispensatio impetretur. Dico. Quantum in ipsis est, quia si beneficium residentiam postulet, non possunt Capitulares absque Episcopi sui autoritate eam remittere, & statum Ecclesie alterare, aut ejus laudabiles constitutiones approbatas infringere, prout habetur *in c. cum consuetudinis 9. de consuetudine*. Quare Episcopus in tali casu se opponere potest.

CAPITVLVM XVI.

Cum secundum.

PARAPHRASIS.

Quia teste Apost. 1. ad Corinth. 9. qui altari seruit, vivere debet de altari, & qui ad onus admoventur, à mercede removeri non debet, idè & Clerici vivere debent ex patrimonio Christi, cuius seruitio deputati sunt, quod & nominis ratio ostendit, dicti enim sunt Clerici à *κλεις*, quia in sortem seu hereditatem Domini assumpti sunt, vel quia in ipso hereditatem assequuntur, ut verè cum Prophe-
ta *Psal. 15.* dicere possint: Dominus pars hereditatis meae. Tametsi verò antecessores Pontifices eorum Clericorum ordinationes, qui sine titulo promouentur, propter odium ordinatorum, irritas esse voluerunt, tamen Innocent. III. mitius agere volens decernit, ut ordinatorum, vel eorum successores, ordinatis tamdiu vitæ necessaria provideant, donec Ecclesiastica beneficia assequantur; quam ob rem, cum G. Clericus quondam ab Episcopo Zamorensi, nullo presentante, Subdiaconus ordinatus sit, ideo Innocentius III. mandat Successori Episcopo, ut si ij, quibus examen super

dicto G. Clerico commisit, ipsum Episcopum legitime citarint, ut per se, vel per idoneum Procuratorem interire, atque proponat, quæ tam super persona idoneitate, quam super quantitate & qualitate beneficii, proponenda esse censuerit. Quòd si Commissarij Papales Clericum ad beneficium idoneum esse iudicarint, tunc Episcopus tamdiu ei vitæ sustentationem congruam subministret, donec per ipsum Episcopum, vel in Zamorensi, vel in alia Ecclesia, Ecclesiasticum beneficium assequatur; & scire debet Episcopus, si ab Examinatoribus idoneus fuerit iudicatus Clericus, atque Episcopus ei juxta Pontificis mandatum beneficium non proiderit, quòd per censuram Ecclesiasticam ad id adigitur,

SUMMARIUM.

1. Clericus ministrans Ecclesie ex bonis Ecclesiasticis alii debet, non quidem abutendo patrimonio Christi ad usus profanos, sed ad usus necessaria sustentationis.
2. Ita ut ad eundem spectet emolumentum, ad quem spectat onus.
3. Ab Erymo vocabuli argumentum docendum.
4. Etsi juxta antiquos Canones irrita fuerit ordinatio, sine titulo legitime facta, saltem quoad executionem, in odium ordinatoris, hodie tamen suspensa hac non amplius locum habet, sed Episcopus ordinans, si culpam admittit, ad sustentationem obligatur, si in sacris sine titulo ordinavit Clericum.
5. Nisi Clericus, qui Ordines sacros suscepit, eum decepit: quo in casu locum adhuc habet, quoad executionem suscepti Ordinis, suspensio.
6. Vel ante ordinationem remittat sibi factam sustentationis promissionem, aut de ea remittenda pacifiscatur, aut fingat

faciat tantum, sibi factam promissionem talem.

7. Hac autem sustentationis obligatio, ab Episcopo sine titulo ordinante facienda, etiam ad Successorem Episcopum transit.

Notandum primò. Beneficiarius, seu Ecclesiæ Minister ex bonis Ecclesiasticis ali debet, seu vitæ necessaria percipere, sed non luxuriari, sive patrimonium Christi ad vanos, aut profanos usus convertere, sicuti ex sancto Hieronymo c. 3. in *Micheam Gratianus notat dist. 44. in principio*. Quare nec Prælati Ecclesiarum Domini sunt bonorum Ecclesiæ oblatorum, sed dispensatores tantum, ut proinde ea nec licite, nec valide possint in usus profanos convertere, aut subordinatis, seu inferioribus ministris, ac beneficiariis, talem absumendi facultatem relinquere aut indulgere. Vide, quæ docui *lib. 4. tract. 2. c. 3.*

Notandum secundò. Ad quem onus spectat, ad eundem etiam emolumentum spectare debet, *juxta regulam 10. ff.* Secundum naturam est, commoda cuiusque enim sequi, quem sequuntur incommoda: sed & vice versa, ferendus non est is, qui lucrum quoddam amplectitur, onus autem ei connexum contemnit. *L. unica §. pro secundo. C. de caducis tollendis.*

Notandum tertio. Argumentum ducit potest ab etymo vocabuli; nam nomina convenientia esse debent rebus, seu à rei proprietate institutionem accipere. *§. est & aliud. Instituti de donationibus*. Monet verò *Abb. hic. n. 5.* argumentum ab ætymologia certius deduci affirmativè, quam negativè: sic mutui contractus dicitur, quia in eo quod meum est, tuum fit. Si itaque id in contractu non reperiatur, non est mutuum. Sic lapis dicitur, quia pedem offendentem lædere potest, si itaque id non possit, non est lapis. Neque tamen omnis contractus dominij translatus, mutuum est, neque omne, quod pedem offendit, lapis est, eò quod nominum impositiones ferme fiant à proprietate,

quæ non rei soli convenit, quapropter non procedit affirmativè: pedem lædit, ergo lapis est.

Notandum quartò. Licet secundum antiquos Canones c. 1. & 2. dist. 79. ordinatio Clerici sine titulo irrita fuerit, intellige, quoad executionem; seu suspensionem ab Ordine, prout *Gl. hic monet V. irritas*, tamen sublata jam eà censurâ, id solum observari debet, ut Episcopus, qui sine titulo beneficii, & nemine præsentante, ac sustentationem offerente, Clericum in sacris ordinavit, ipsemet interea, donec Ecclesiasticum ei beneficium conferatur, providere debeat, prout dixi *in c. 4. hoc tit.*

Dubitatur primò. Si Episcopus in culpa non fuit, sed Clericus cum decepit, fingendo titulum, seu proprii patrimonij, quod non habet, vel non sufficiens habet, aut fingendo titulum mensæ, seu sustentationis capiendæ à præsentatore, cum donatio nulla antecesserit &c. num in tali casu ordinatus suspensionem incurrat. Hæc quaestio ex eodem dependet, num spectato communi jure c. 1. & 2. dist. 70. talis fuerit suspensus, necne. In negativam partem inclinatur *Abb. c. 2. n. 3. hoc tit.* & aperte tenet *Toletus lib. 1. c. 48. suspensione 18. Sayrus in thesauro lib. 4. c. 14. n. 16. Henriquez lib. 13. c. 37. §. 2.* Sed affirmantem partem tenet *Anton. in cit. c. 2. Navar. in consilio ultimo de temporibus ordinationum editio 2. Quarantia in bullario V. ordo. Suarez de censuris disp. 31. c. 1. n. 35. Sanchez lib. 6. de matrimonio. disp. 92. n. ult.* Et hæc sententia placet, si enim sine titulo ordinatus, quando culpa in eo nulla fuit, quia ordinare volenti Episcopo paruit, suspensionem olim contraxit, propter odium malè ordinantis, ut hic dicitur, & *in cit. c. 1.* multò magis suspensionem incurrisse censendus est, si ita ordinatus in culpa, & dolo fuit, circumveniens Episcopum. Quare *in cit. c. 2.* absolute dicitur, quod ordinatio facta sine titulo tanquam irrita habenda sit, & hanc ipsam pœnam antiquis Canonibus decretam, approbasse videtur *Trident;*

dent. *sess. 21. c. 2. de reformatione. & expressius Sixtus V. in motu proprio contra Clericos male promotos, c. 10. §. 3. in commentario libell. V.* Cum itaque in hoc c. Canones antiqui non revocentur, nisi secundum eam partem, quatenus ordinatum sine titulo, absque ejusdem culpa, propter odium ita ordinantis suspensum esse deceiverunt, sequitur eosdem Canones; in vigore suo manere, quoad alteram partem, ut sine titulo male ordinatus per propriam fraudem, & illusionem suspensus maneat, præsertim cum jurium correctio vitanda sit, & ultra proprium casum non extendenda, sicuti etiam docui *lib. 5. tract. 9. c. 10. n. 6.*

6 Dubitatur secundò. An dictam suspensionem incurrat Clericus, si ei, qui donationem, aut sustentationis promissionem fecit ad Ordines, eandem remittat. Resp. & dico primò, si remissionem faciat post ordinationem, non incurrit suspensionem, cum enim talis renuntiatio irrita sit, juxta *Trident. concil. sit. c. 2. verbis ijs: nullatenus possint: quæ nullitatem actus ipso jure inducere tradit Gl. recepta in auth. si qua mulier V. nullatenus. C. ad S. C. Villianum*, sequitur, quòd nullum effectum parere possit, teste *Navar. Concil. 17. de temporibus ordinationum. edit. 2. Quaranta cit. loco. Flamin. lib. 2. de resignat. q. 6. n. 16.* Secùs dicendum videtur, si remissio donationis absolute facta, fiat ante ordinationem, quia Trident. non omnem alienationem, aut remissionem patrimonij, vel pensionis annullat, sed eam tantum, quæ fit post ordinationem.

Dico secundò. Si Clericus ante ordinationem dicto modo pacificatur, cum Episcopo, Prælate, aut Paracho, qui eum ad titulum beneficii sui præsentavit, quòd videlicet nihil ab ipso accipere, vel petere velit, ordinatus incurrit suspensionem ab Ordine suscepto, *c. per tuas. 37. & c. penult. de Simonia.*

Dico tertio. Si quis donationem aut sustentationis assignationem ad Ordines accipiendos fidei sibi fieri patiat, pacificando, videlicet, quòd nihil dari debeat, videtur suspensionem incurtere. Ita *Navar. in Man. c. 27. n. 158. Suarez cit. disp. 31. suspensione 7. n. 36. contra Quarantam fol. 491. Toletum lib. 1. c. 48. suspensione 5.* Hæc responsio fundari debet in eo, quòd supra probabiliter dixi, Clericum, qui cum titulo ficto, seu nullo ordinari se facit, suspensionem incurtere, de quo videri potest *Sanchez lib. 6. de matrimonio, disp. 33. n. 7.* At verò *ex cit. c. per tuas & c. penult.* satis non probatur, quia jura illa non loquuntur de quolibet præsentatore, aut donatore, sed de præsentatore beneficiario, qui ad titulum beneficii sui Episcopo ordinandum, offert, cum illicita illa pactione, seu renunciatione.

Notandum quintò. Si Episcopus Clericum sine titulo ordinavit, non tantum ipse, sed & Successor ejus, necessaria vitæ ipsi ministrare debet, donec beneficium consequatur, sicuti explicavi *inc. 4. hoc tit.* Ratio est, quia si Episcopus aliquem ordinet in factis, qui alium titulum, vel sustentationem non habet, censetur se obligare; imò secundum Canonis hujus institutionem obligare se debet, quòd ex mensura sua eum alere velit, quæ obligatio, cum reale onus mensuræ Episcopalis sit, ad Successorem transit, sicuti rectè hic notat *Gl. Marginalis, & Abb. n. 11.*

Corollarium. Non bene docet *Hosien. hic, & alij*, quos sequitur *Henriques lib. 10. c. 17. §. 4.* Si Episcopus Episcopatu renuntiavit, vel ad aliam Ecclesiam translatus est, eo mortuo heredes ex bonis Episcopi patrimonialibus potius, quam Successorem in Episcopatu obligari ad sustentationem ordinatis sine titulo conferendam: cum enim obligatio realis sit, & non personalis, sequitur Episcopales redditus, & non ordinantis personam obligari. Verum in defectu, si videlicet Episcopatus non sufficiat ad

alendum,

alendum, tunc dici potest, quod Episcopus, si in culpa aliqua fuit, ejusque hæredes ex patrimonialibus alere cogantur.

CAPITULUM XVII.

Inter.

PARAPHRASIS.

H. & G. Canonici resignarunt præbendas suas, causâ permutationis, quæ autoritate Papæ fieri deberet; verum Episcopus Laudunensis præbendam, quæ erat dicti G. Magistro I. P. contulit, cum tamen juxta formam permutationis, & Pontificis mandatum, conferenda esset ipsi H. Quam ob rem cum inter P. & H. contentio orta esset, Papa Cælestinus III. quæ acta fuerunt, retractavit. Hic autem Successor ejus Innocent. III. mandat Episcopo, ut nulli deinceps vacantem, vel vacaturam præbendam conferat, donec Magister P. beneficium assecutus sit, adeo ut irrita esse debeat collatio alteri facta; decet enim, ut qui præbendam alicui, quam de jure non potuit, assignavit, eam, quam de jure potest, assignet, ne alioquin delusisse videatur.

SUMMARIUM.

1. Beneficia, quæ causa permutationis in manu Ordinarij resignantur, alijs conferri non debent, nisi resignantibus.
2. Conferens alicui ignorantem, & bonam fidem habentem beneficium, quod conferre se non posse scit, debet ei, cum primum potest, aliud beneficium conferre.
3. Valet Collatio præbendæ, si facta fuit illi, qui postèrus v. g. in Canonicum receptus est.

Notandum primò. Beneficia, quæ in manu Ordinarij resignata sunt, causâ permutationis, alijs conferri non possunt, nisi permutantibus. Ratio est, quia permutantes non omnino absolute resignant,

sed cum adjecto modo; ut permutantibus conferantur beneficia resignata. Quia tamen ea ita resignata verè vacant, eò quod titulus & possessio per renunciationem abdicata sunt, sicuti ex communi docet *Flaminius lib. 11. q. 5. n. 20. p. 3. & c. unico de rerum permutatione in 6.* ideo olim dubitarum fuit, num collatio beneficij facta alteri, ipso jure irrita esset, quod dubium postea sublatum est in *Clement. unica eodem tit.* atque decretum, ut beneficij permutati collatio facta alteri, præter permutantes, nullius roboris existat.

Notandum secundò. Si collator alicui ignoranti, & bonam fidem habenti beneficium conferat, quod scit se conferre non posse, debet, cum primum potest, ei aliud beneficium validè conferre. idem habetur in *c. 3. causa 7. q. 1. ubi Gl. ait, si concedo alicui Ecclesiam, quæ ab eo evincitur, debeat ei aliam concedere, nam adjuvari nos beneficio, non decipi oportet. L. in commodato 17. S. sicut ff. commodati.*

Obijciunt. Quòd donator, si rem donavit, statim tradendo, de evictione non tenetur, secus si à promissione excepta est donatio, sicuti tradit *Gl. recepta in L. ad res. 62. ff. de adilio edicto & DD. in L. 2. C. de evictionibus.* atqui collatio beneficij potius traditionem continet, quàm promissionem, cum proviso jus in re, & quasi dominium per eam acquiritur debeat. Resp. Collationem beneficij non esse propriè donationem, cum ad eam faciendam, saltem indeterminate, non autem respectu certæ personæ, collator obligatus sit, sicuti bene notavit *Gl. in c. relatum 9. V. liberaliter hoc tit.* & ideo secundum æquitatem specialiter decretum fuit, ut si collator alicui, quod non potuit, beneficium scienter contulit, aliud quod potest, conferre mox teneatur, ne cum beneficio suo delusisse censeatur. Accedit, quòd etiam liberalis donator donatario de dolo obligatus sit, sicuti docet *Gl. in cit. L. ad res argum. l. 1. C. de jure dotium.*